Ulkoministeriö
Utrikesministeriet
OIK-01 lsn Sari Mäkelä

EU/584/2023
EU/584/2023-UM-7

29.11.2023

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Ulkoministeriön asiantuntijalausunto puolustusvaliokunnalle (E 37/2023 vp)

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien valtioneuvoston selvitystä (E 37/2023 vp) EU:n merellisestä turvallisuusstrategiasta ja toimenpideohjelmasta, jotka EU:n ministerineuvosto hyväksyi 24.10.2023 antaen samalla niitä koskevat päätelmät. Strategialla ja toimenpideohjelmalla korvataan vuoden 2014 strategia ja toimenpideohjelma, joista jälkimmäistä on päivitetty vuonna 2018. Nämä ovat lisänneet yhteistyötä siviili- ja sotilasviranomaisten kesken, erityisesti tiedonvaihdon muodossa.

Ulkoministeriö pitää perusteltuna, että EU:n merellinen turvallisuusstrategia ja toimenpideohjelma on päivitetty vastaamaan nykyisen turvallisuustilanteen vaatimuksia ja tukemaan EU:n viimeisimpiä politiikkalinjauksia, vuonna 2022 hyväksytty turvallisuus- ja puolustusalan strateginen kompassi mukaan lukien. Strategia ja toimenpideohjelma muodostavat kokonaisvaltaiset puitteet merellisiin uhkiin ja haasteisiin vastaamiseksi sekä EU:n lähialueilla että laajemmin ja edistävät sääntöpohjaisuuteen perustuvaa merellistä järjestystä sekä kansainvälistä yhteistyötä, mm. samanmielisten kumppaneiden ja järjestöjen, kuten Naton, kanssa. Strategian ja toimenpideohjelman täytäntöönpanosta vastaavat sekä EU että sen jäsenvaltiot toimivaltajakonsa mukaisesti ja siitä laaditaan edistymisraportti kolmen vuoden päästä.

Strategiassa on kuusi strategista tavoitetta, joita on konkretisoitu toimenpideohjelmassa noin 150 toimenpiteellä. E-kirjeessä nostetut painopisteet, kuten toimivat ja tehokkaat merikuljetusyhteydet ja merellisen infrastruktuurin toimivuus, öljykuljetusten osalta Itämerellä kasvaneen ympäristövahinkojen uhan huomioiminen osana hybridiuhkiin varautumista samoin kuin viranomaisyhteistyön ja kumppanuuksien merkityksen korostaminen ja EU:n ja Naton välisen yhteistyön syventäminen, ovat myös ulkoministeriön näkökulmasta kannatettavia.

Ulkoministeriö on osallistunut E-kirjeen laadintaan ja on kommenteissaan mm. pitänyt esillä merelliseen infrastruktuuriin liittyvien uhkien huomioimista. Ulkoministeriö on myös korostanut kansainvälisen oikeuden, erityisesti YK:n merioikeusyleissopimuksen (SopS 49 ja 50/1996, *UNCLOS*), noudattamisen merkitystä merellisen turvallisuuden edistämisessä. Tämä onkin perustana nyt hyväksytyissä asiakirjoissa.

Mitä tulee Itämereen Suomen lähialueena, ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että muuttunut turvallisuustilanne on keskeistä huomioida myös alueellisissa fooru-

meissa, kuten Itämeren suojelukomissiossa (HELCOM), Itämeren valtioiden neuvostossa (CBSS) ja EU:n Itämeri-strategiaa täytäntöönpantaessa. Suomi on parhaillaan CBSS:n puheenjohtajamaa. Puheenjohtajuuskautemme läpileikkaavia teemoja ovat kokonaisturvallisuus, kriisivalmius ja resilienssi.

Tiedoksi OIK-01, EUR-10, POL-10, POL-02, POL-01, VSI-00, UMI-00